

Nieuwsbrief

Lerarenopleiding Geschiedenis

Juni
2016

De zesde nieuwsbrief

by Tim Huijgen

De examens zijn inmiddels achter de rug. Wat vond u ervan? Was het wat u verwachtte? Wat vonden uw leerlingen ervan? Nu is het wachten op de uitslag, een spannende tijd voor leerlingen en docenten. Daarna nog maar een paar weken en dan is het zomervakantie.

Het afgelopen halfjaar is er weer veel gebeurd bij de Lerarenopleiding. U leest hier alles over in deze nieuwsbrief. Zo kunt u een update lezen van onze nascholings- en onderzoeksactiviteiten. Er staan weer uitdagende en inspirerende activiteiten op het programma.

Verder leest u alles over onze onderwijsplannen voor het komend collegejaar. Twee van onze basiscursisten beschrijven ook hun eerste stappen in het onderwijs. Erg leuk om te lezen.

Paul Holthuis heeft een mooi discussiestuk geschreven over toetsing bij het schoolvak geschiedenis. Zijn wij op de goede weg of moeten we alles omdraaien? Stof om over na te denken.

Succes met de afronding van dit schooljaar en wij wensen u een hele fijne en verdiende zomervakantie!

De Hele Taak Eerst?

Nieuwsgierig? Lees snel wat dit is!

Pagina 2

Toetsing

Paul Holthuis over toetsing. Lees snel zijn mening!

Pagina 6

Project Differentiatie

by Paul Holthuis

Net als vorig jaar ontwikkelt ook dit jaar een aantal docenten uit verschillende scholen vormen van differentiatie in de geschiedenisles. We bouwen daarbij voort op de ervaringen van vorig jaar. Er is nu een grotere vrijheid in de keuze van de onderwerpen en de manieren waarop gedifferentieerd wordt. Ook is er met circa 8 weken een langere periode gepland waarin we onze ideeën in praktijk willen brengen. Een onderzoek naar de effectiviteit van onze ontwerpen voltooit dit traject van 'differentiëren in de geschiedenisles'. Daarover en over onze ervaringen in dit 'tweede differentiatie-jaar' zal in september op een conferentie van onderzoekers in de geschiedenisdidactiek in Murcia (Spanje) verslag worden gedaan.

Sommige deelnemers proberen via de HTE-didactiek leerlingen op verschillende niveaus te laten werken. 'HTE' staat voor 'Hele Taak Eerst', een aanpak waarbij alle leerlingen een complexe opdracht krijgen die zij moeten oplossen. Sommige van hen zullen direct doorhebben hoe ze moeten beginnen, anderen zullen daarvoor wat hulp nodig hebben en een groep zal zeer gestuurd moeten worden. Bijvoorbeeld: onderzoek en analyseer of de Opstand een andere afloop zou hebben gekend als Antwerpen in 1585 niet in handen was gevallen van de hertog van Parma.

Voor de docent die via een dergelijke taak wil differentiëren is het van belang om zich ervan te gewis: 1) welke historische vaardigheden in het geding zijn, 2) op welk niveau die ingezet zouden kunnen worden en 3) welke hulp op maat voorhanden zou moeten zijn.

Wie daarover nadere informatie wil, kan via bijgaand mailadres met ons contact opnemen (p.holthuis@rug.nl).

Onderzoek Contextualiseren

by Tim Huijgen

Met een NWO beurs voer ik een promotieonderzoek uit naar hoe wij als docenten leerlingen nog beter kunnen laten contextualiseren.

Inmiddels zijn drie studies van het promotieonderzoek afgerond en gepubliceerd in internationale en nationale tijdschriften. Momenteel werk ik samen met meer dan 20 geschiedenisdocenten en wij onderzoeken of een bepaalde didactiek (lessenserie) de leerling beter laat contextualiseren.

Deze lessenserie voor havo en vwo 3 bestaat uit vier lessen over de Koude Oorlog waarin we iedere les beginnen met een casus die leerlingen vaak 'raar' vinden. Denk bijvoorbeeld aan de executie van het echtpaar Rosenberg. Waarom werden zij ter dood gebracht, ondanks de gebrekkige bewijslast? We laten leerlingen eerst reageren op deze casus. Daarna nemen we ze mee op zoektocht naar de context. Nadat de context in kaart is gebracht laten we de leerlingen weer kijken naar de casus.

Kunnen ze nu de executie beter verklaren?

Het is erg inspirerend om te werken met zulke enthousiaste en goede docenten. Ik wil hen nogmaals van harte danken voor hun deelname.

Dit onderzoek is de laatste studie voor mijn proefschrift. De eerder uitgevoerde studies zijn zo opgezet dat wij deze didactiek hebben kunnen ontwikkelen en ik ben dan ook zeer benieuwd naar de resultaten.

Er kunnen nog steeds docenten meedoen met het uitproberen van de lessenserie, dus als u nog ruimte heeft in uw havo of vwo 3 klas, dan kunt u zich opgeven via t.d.huijgen@rug.nl. U krijgt dan een korte uitleg en het complete lespakket inclusief opdrachten.

Persbericht O2G2

Geschiedenisdocent Tim Huijgen van het Stadslyceum doet met een NWO promotiebeurs voor leraren onderzoek naar hoe leerlingen het verleden verklaren. Huijgen: "Vaak snappen leerlingen bepaalde gebeurtenissen niet. Mensen in het verleden zijn dan dom of weten gewoon niet beter, volgens de leerlingen. Een goede geschiedenisdocent onderzoekt met hen de historische context: hoe gingen mensen met elkaar om? Welke vormen van bestuur waren aanwezig? Welke technologieën waren aanwezig? Op deze manier kunnen leerlingen gebeurtenissen beter verklaren."

In het kader van zijn promotieonderzoek publiceerde Huijgen al eerder in een wetenschappelijk tijdschrift over een grootschalig onderzoek naar hoe je kunt meten bij leerlingen of ze erin slagen een context te reconstrueren. Nu zijn ook twee andere artikelen van hem gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. In *Theory and Research in Social Education* beschrijft Huijgen welke kennis en strategieën leerlingen gebruiken om een historisch context te reconstrueren. In het tijdschrift *European Journal of Psychology of Education* beschrijft hij de ontwikkeling van een observatie instrument waarmee in kaart kan worden gebracht hoe docenten leerlingen leren het verleden te verklaren. Dit artikel is voor iedereen gratis te lezen via [deze link](#).

Momenteel werkt Huijgen samen met meer dan 20 geschiedenisdocenten van verschillende scholen om een didactiek uit te proberen die leerlingen leert hoe ze een historische context kunnen reconstrueren.

Tim Huijgen is tevens vakdidacticus geschiedenis bij de Lerarenopleiding van de Rijksuniversiteit Groningen. [Hier](#) kunt u meer lezen over zijn activiteiten en onderzoek.

Jezelf blijven ontwikkelen?

by Paul Holthuis

Komend schooljaar organiseert de Lerarenopleiding van de RUG weer nascholingen. De eerste zal het centraal examen als thema hebben en vindt plaats op donderdag 24 november 2016. Over de opzet van de dag wordt momenteel nagedacht op basis van de positieve ervaringen van de afgelopen jaren. Toch proberen we ook nu weer die dag met een nieuw (didactisch) element te verrijken. Er is in ieder geval weer ruimte voor onderlinge uitwisseling en nieuw is dat wij ook aandacht willen schenken aan good practices. Uit de enquêtes die aan het einde van de nascholingsdag zijn afgenomen, blijken docenten veel baat te hebben bij ons aanbod. Noteer de datum dus alvast in uw agenda!

De tweede nascholing zal in februari 2017 plaatsvinden. Op deze dag proberen we de discussie en visievorming over de toekomst van het geschiedenisonderwijs te stimuleren onder het motto: 'geschiedenisonderwijs gaat om meer dan de voorbereiding op het examen'. Voor iedere geschiedenisdocent 'een must'!

De afgelopen keer stond in deze nascholing de film 'The Fog of War' centraal. Het thema voor februari 2017 is nog niet bekend, maar wij zouden het zeer op prijs stellen als u uw ideeën wilt opsturen en samen met ons die bijeenkomst wilt voorbereiden. Voor informatie en suggesties kunt u zich richten tot Tim Huijgen (t.d.huijgen@rug.nl).

Tot slot zijn nog andere (na)scholingen mogelijk. Voor thema's die jullie belangrijk vinden of vragen waarvoor jullie aandacht willen en die niet in de bovenstaande bijeenkomsten aan bod komen, bieden wij graag een 'in service-arrangement' aan. Wij komen bij jullie op school en kunnen dan ondersteuning bieden bij bijvoorbeeld vragen rond curriculumontwikkeling. Voor informatie hierover kunnen jullie contact opnemen met Tim Huijgen (t.d.huijgen@rug.nl). Wij zijn bezig alle nascholingsactiviteiten in het Leraarsregister te zetten, zodat deze nascholing automatisch bij uw registratie komt.

We hopen u allen te zien bij de volgende nascholing!

Belangrijke datum:

- Donderdag 24 november 2016:
Nascholing "Examenprogramma geschiedenis"

Klik [hier](#) voor onze vernieuwde website met het actuele nascholingsaanbod!

Wat onderwijzen wij eigenlijk?

by Tim Huijgen

In de media is de laatste tijd veel kritiek op lerarenopleidingen. De opleidingen zouden te theoretisch zijn en te weinig aandacht voor de schoolpraktijk bevatten. Gelukkig blijkt uit (externe) evaluaties dat onze alumni (van de RUG) over het algemeen tevreden zijn met hun genoten opleiding. Ook de visitatiecommissie is tevreden over de Groningse Lerarenopleiding. Een mooie opsteker! Maar wat onderwijzen wij eigenlijk in de lerarenopleiding geschiedenis en hoe theoretisch zijn wij? Bij ons onderwijs laten wij ons leiden door het motto dat de praktijk veel kan leren van de theorie, maar dat dit zeker ook andersom geldt. In de vakdidactische colleges bieden wij studenten nieuwe inzichten op basis van de laatste theoretische inzichten over hoe geschiedenis onderwezen kan worden, maar wij geven studenten ook de ruimte hiermee aan de slag te gaan en gezamenlijk te kijken welk effect dit heeft. Een mooi voorbeeld is dat studenten een college over ICT krijgen, dit vervolgens gaan uitproberen in hun eigen lessen en in het volgende college hun ervaringen met elkaar delen onder leiding van de vakdidacticus. Op deze manier ontstaat een nuttige wisselwerking tussen theoretische inzichten en de praktijk.

Voor het volgende collegejaar staan drie vakdidactische vakken op het programma voor de studenten. Vakdidactiek 1 gaat over de basisprincipes van het schoolvak geschiedenis. Wat zijn de eindtermen en hoe zet je een goede geschiedenisles op? Dit vak bouwt voort op de Basiscursus die de meeste studenten al hebben gevolgd. Vakdidactiek 2 bouwt voort op Vakdidactiek 1 en daarin gaan wij de thema's van Vakdidactiek 1 verder verdiepen. Denk hierbij aan hoe je als docent het historisch denken en redeneren van leerlingen kunt stimuleren en hoe je een goede toets samen kunt stellen. Vakdidactiek 3 gaat nog weer dieper en biedt meer keuzemogelijkheden voor de studenten. Bij Vakdidactiek 3 kunnen studenten bijvoorbeeld een vakdidactisch onderwerp naar keuze gaan onderzoeken en evalueren.

Coaches krijgen altijd de studiehandleiding van de vakken, zodat ze precies weten wat wij uitspoken. Heeft u als docent of als coach vragen over ons onderwijs, dan hoor ik het graag (t.d.huijgen@rug.nl). Tips en suggesties zijn altijd welkom. Ook als u zelf een keer een gastcollege wilt geven (bijvoorbeeld over een mooie werkvorm die u heeft ontwikkeld), dan hoor ik het graag.

OPROEP: WIE DOET ER MEE?

Koude Oorlog in context

Er is nog ruimte om dit schooljaar mee te doen met de lessenserie contextualiseren over de Koude Oorlog. Deze lessenserie bestaat uit zes kant en klare lessen inclusief handleiding en opdrachten. Onderwerpen die in de lessen naar voren komen zijn: het begin van de Koude Oorlog, de angst voor een atoombom, het echtpaar Rosenberg en de Hongaarse Opstand. Lijkt het je leuk om deze lessenserie uit te proberen in een havo of vwo 3 klas? Stuur dan even een mailtje naar Tim Huijgen (t.d.huijgen@rug.nl).

Vakdidactisch leren observeren

Verder start in het nieuwe schooljaar een nieuwe nascholingsactiviteit gericht op het vakdidactisch observeren van geschiedenisdocenten. Bedoeling is een vakdidactisch observatie-instrument verder te ontwikkelen en dit uit te proberen door elkaar te observeren. Een leuke en goede manier om van elkaar te leren. Hiervoor zal in september/oktober 2016 een eerste introductiebijeenkomst worden gehouden. Voor informatie en opgave:

t.d.huijgen@rug.nl

OPROEP: WIE DOET ER MEE?

In het schooljaar 2016-2017 wordt voortbouwend op ervaringen uit vorige jaren een differentiatie-traject voor het vak geschiedenis georganiseerd. Daarbij wordt gewerkt vanuit de didactiek van de Hele Taak Eerst (HTE). Hiermee wordt je onderwijsrepertoire met een boeiende, nieuwe didactische benadering verrijkt. Zoals een deelnemer zei: 'Het is fijn te merken dat de HTE-aanpak zo praktisch is!' Meer informatie over HTE vind je [hier](#).

Wat levert het je op?

- Een nieuwe interessante manier van geschiedenisles geven;
  - Een nieuwe kijk op differentiatie;
- Nieuwe contacten met collega's geschiedenisdocenten;
  - Opname in het leraarsregister.

Wat kost het je?

- Gedurende het hele jaar ca 6 keer een gezamenlijke bijeenkomst (deels in Groningen, deels op de deelnemende scholen);
- Bijdragen aan onderzoek, bv door afnemen van enquêtes onder leerlingen.

Voor informatie en opgave: p.holthuis@rug.nl

Het geschiedenisexamen op herexamen

by Paul Holthuis

Het geschiedenisexamen is achter de rug en weer doemt de vraag zich bij ons op: wat is er eigenlijk getoetst: het maken van een geschiedenisexamen of inzicht in geschiedenis? Als gevraagd wordt om kenmerkende aspecten letterlijk in het antwoord te memoriseren, wordt dan historisch redeneren getoetst? Mij dunkt dat daar een goed gesprek over te voeren zou zijn. Dat is echter nauwelijks mogelijk want de kaders van het huidige examen lijken in beton gegoten.

Toch waag ik een poging en daartoe stel ik een nieuwe opzet voor. De examenkandidaat moet zijn inzicht en vermogen tot historisch redeneren etaleren door een essay over een historische casus te schrijven. Daarvoor krijgt hij een aantal primaire en secundaire bronnen waarvan sommige elkaar ondersteunen en andere elkaar tegenspreken. Hij moet in het essay een probleem of een hypothese analyseren, bijvoorbeeld: 'De moordaanslag op Willem van Oranje werkte contraproductief voor de poging van de Spaanse regering om de Noordelijke Nederlanden onder haar gezag te behouden'.

Vervolgens wordt aan het essay een aantal eisen gesteld met betrekking tot het gebruik van de bronnen en wordt van de leerling verlangd te beredeneren of hij de hypothese ondersteunt of niet. Mij dunkt dat hiermee het historisch redeneren en inzicht zwaarder op de proef worden gesteld dan in de huidige examens. Wat vinden jullie?

Reacties op dit discussiestuk kunnen gestuurd worden naar t.d.huijgen@rug.nl en worden na selectie (en eventueel ingekort) geplaatst in de volgende nieuwsbrief van december 2016.

EXAMENSTRESS

**DAT JE TIJDENS
WISKUNDE INEENS
WEET**

**WANNEER
ALEXANDER
DE GROTE
LEEFDE**

Loesje

loesje@loesje.nl
www.loesje.nl

EXAMENS

**GEEF JE LERAAR
HET NAKIJKEN**

Loesje

Postbus 1045

6801 BA, Arnhem

www.loesje.nl

Ervaringen van onze Basiscursisten

by Pauline Bos & Martin de Veen

'Studeer je geschiedenis? Ach, dan kan je altijd nog docent worden.' Ik vermoed dat er weinig historici zijn die deze zin nog nooit hebben gehoord en ook voor mij was het docentschap lange tijd vooral een plan B. Totdat ik besloot dat een academische carrière niets voor mij was, omdat ik graag een meer maatschappelijke functie wil vervullen. Toen ik in dezelfde periode begon met vrijwilligerswerk in de educatieve hoek opende het docentschap zich als een serieuzer perspectief en was de keuze voor de lerarenopleiding snel gemaakt. De eerste colleges didactiek leken nog enigszins abstract, maar toen ik eenmaal begonnen was aan mijn stage op de Lindenberg viel alles al snel op zijn plek. Na mijn eerste aarzelende schreden op het onderwijspad kreeg ik van mijn coach al snel de vrijheid om een eigen stijl te ontwikkelen en vooral ook om plezier te krijgen in het lesgeven. Dat in ieder geval die laatste doelstelling is geslaagd, mag blijken uit de verwachtingsvolle stemming waarmee ik uitkijk naar het volgende schooljaar, waarin ik mij als student hoop te ontwikkelen tot een volwaardige docent.

Pauline Bos

Dit jaar ben ik begonnen met de educatieve masteropleiding van de RUG om mijn eerstegraads lesbevoegdheid te halen voor het vak geschiedenis. Ik heb tijdens mijn opleiding altijd geroepen dat ik in de verdere toekomst voor de klas wil staan, maar dat ik eerst flink geld wil verdienen in het bedrijfsleven. Als historicus blijkt dat laatste in de praktijk echter erg lastig te zijn en daarom ben ik gelijk na het behalen van mijn master contemporaine politiek/militaire geschiedenis met de lerarenopleiding begonnen. Van deze keuze heb ik nog zeker geen spijt gehad en het lesgeven bevalt mij meer dan uitstekend. Ik wil dan ook na de zomer doorgaan met de opleiding om vervolgens daarna het onderwijs in te duiken. Momenteel loop ik stage aan het Wessel Gansfort college in Groningen en dit bevalt erg goed. Dit is een jonge school, waar heel veel oog is voor de begeleiding van startende docenten. Er zijn bijna wekelijks intervisiebijeenkomsten waarbij de moeilijkheden van het leraarschap worden besproken, maar waar ook veel aandacht is voor

de leuke kanten van het vak. Ik merk dat ik als beginnend docent zowel vanuit mijn stageschool als vanuit de opleiding veel vrijheid krijg om mijzelf te ontwikkelen. In mijn ogen is dit de beste manier om snel het vak te leren en om erachter te komen of het onderwijs echt bij je past. Na de zomervakantie ga ik een heel jaar lesgeven aan een aantal klassen en ben ik zelf verantwoordelijk voor de lesstof en methodes. Dit lijkt mij een enorme leuke uitdaging. Ik verwacht dat het een zwaar en intensief jaar gaat worden, omdat in het begin lessen voorbereiden nou eenmaal veel tijd kost, maar het zal zeker een leerzaam en leuk jaar worden waarbij de tijd voorbij gaat vliegen. Elke dag voor de klas staan betekent dat je elke dag weer in nieuwe situaties terecht komt, waarbij geen dag hetzelfde is. Dit maakt samen met het constant in contact zijn met andere mensen het leraarschap zo'n fantastisch beroep!

Martin de Veen